

Eerlijke kansen

door centraal aanmelden

De gemeente Utrecht gaat vanaf het volgend schooljaar met een centrale aanmeldprocedure voor het basisonderwijs werken. Dit systeem moet zorgen voor eerlijkere kansen bij het aanmelden. Dat geeft duidelijkheid en rust voor ouders en scholen.

TEKST: LUKAS SPEE

BEELD: PAUL VAN DER KLEI

In Utrecht gold tot voor kort het 'recht van de slimste' bij het aanmelden voor het basisonderwijs. Populaire scholen werkten met vooraanmeldingen die automatisch leidden tot een inschrijving. Vooral hoogopgeleide ouders schreven via die weg hun kind in vóór de wettelijke aanmeldleeftijd van drie jaar. Andere ouders visten vaak achter het net, wat in een aantal wijken leidde tot meer segregatie. Onderwijswethouder Anke Klein riep vorig jaar alle Utrechtse schoolbesturen voor primair onderwijs op om direct met de wachtlijsten te stoppen en eerder gedane toezeggingen aan ouders te herroepen.

Overal dezelfde regels

Het centraal aanmelden moet definitief een einde maken aan het vooraanmelden. Ouders melden straks hun kind in het kwartaal van de derde verjaardag aan via de gemeente. Zijn er voor een school meer aanmeldingen dan beschikbare plekken, dan hanteert de school voorrangregels die in de hele gemeente hetzelfde zijn. Daarbij wordt onder andere naar de loopafstand van huis naar school gekeken, zodat kinderen zoveel mogelijk in hun eigen buurt op een school terecht kunnen. Kinderen met een oudere broer of zus op dezelfde school krijgen voorrang, evenals kinderen op de voorschool met een leer- of taalachterstand. Als er dan nog plekken over zijn, verloot een notaris die onder de overige aanmeldingen.

Beleidsadviseur Onno Blok van de gemeente Utrecht benadrukt dat het centraal aanmelden vooral de kansgelijkheid moet vergroten en waarschijnlijk niet dé oplossing is voor segregatie. 'We verwachten dat het wel enig effect zal hebben. Maar segregatie op scholen heeft vooral te maken met woonsegregatie en keuzegedrag van ouders. Na de zomer gaan we in breder perspectief naar dit vraagstuk kijken.'

Eerlijke kansen

Met de invoering van een centrale aanmeldprocedure volgt de gemeente Utrecht een aanbeveling van het Kenniscentrum Gemengde Scholen (KGS), dat voor de gemeente de bestaande situatie onderzocht. Coördinator Guido Walraven van het KGS is blij met de aanpak in Utrecht. 'Er komen straks een helpdesk, een ombudsfunctionaris en een klachtenregeling. Dat is bijzonder, er zijn weinig gemeenten die dat zo doen.'

Beperkt de nieuwe manier van aanmelden ouders in hun vrije schoolkeuze? Walraven: 'Schoolkeuze wordt nu al beperkt door de praktijk. Op sommige scholen is nu eenmaal niet genoeg plaats om alle kinderen die worden aangemeld, toe te laten. In de nieuwe situatie mogen alle ouders hun kind bij alle scholen aanmelden. In mijn beleving is de keuzevrijheid bij centraal aanmelden niet kleiner, maar wel eerlijker. Er is een gelijk speelveld dat alle ouders evenveel kansen geeft.'

'Het brengt ook rust voor de scholen'

Een nieuw ritme

Thea Meijer is bestuursvoorzitter van SPO Utrecht, een schoolbestuur met 38 openbare basisscholen verspreid in de stad. Zij verwacht dat de nieuwe aanmeldprocedure scholen in populaire wijken meer rust brengt. 'Als één school in een wijk plaatsing van een kind garandeerde bij aanmelding vóór de derde verjaardag,

‘Wat als er straks niet genoeg plek is?’

VOS/ABB-medewerker en moeder Leonie Spaan-Spruijt woont in de Utrechtse wijk Leidsche Rijn. Op aanraden van andere ouders schreef ze, na meerdere kijkdagen te hebben bezocht, haar zoontje Jorick (nu 2) vóór zijn eerste verjaardag in bij een basisschool. Maar die inschrijving is inmiddels vervallen; de school schrapte alle voorinschrijvingen na de oproep van wethouder Klein.

Spaan-Spruijt reageert: ‘Ik begrijp waarom het centraal aanmelden wordt ingevoerd. Ik vind variatie belangrijk, een school moet een afspiegeling zijn van de maatschappij. En het geeft ook rust als iedereen pas inschrijft als het kind drie jaar is. Maar ik vraag me wel af hoe het straks uitpakt. Kan Jorick dan alsnog naar de school van onze eerste keuze?’

voelden andere scholen in de buurt zich genoodzaakt om dat ook te doen. Voor de scholen was het ook lastig, omdat ouders hun kind bij meerdere scholen op de wachtlijst zetten. Daardoor konden scholen niet goed plannen. Ze hadden geen betrouwbaar beeld van het aantal kinderen dat uiteindelijk zou komen.’

Meijer voorziet geen grote problemen voor scholen en schoolbesturen bij het invoeren van het centrale aanmeldsysteem. ‘We zijn actief betrokken bij het uitdenken van de nieuwe procedure. Zo konden we onze zorgpunten al vroeg aankaarten.’ Ze verwacht wel dat scholen straks een ander ritme moeten vinden: ‘Scholen en ouders maken dan in sommige gevallen pas met elkaar kennis tijdens het plaatsingsgesprek. Als er toch geen match blijkt te zijn, moet er nog genoeg tijd zijn om een oplossing te vinden.’

Andere gemeenten

Hoe zijn de ervaringen elders met centraal aanmelden? De gemeente Nijmegen werkt er al sinds 2009 mee. ‘Het is een van de vier pijlers van het gemengdescholenbeleid van de gemeente Nijmegen’, zegt een woordvoerder. ‘Alleen deze ene pijler leidt niet tot een gemengde school of een betere spreiding, maar de kansengelijkheid bij

het aanmelden is bevorderd. We zien nu dat Nijmeegse ouders gelijke kansen hebben om hun kind op de school van hun voorkeur geplaatsd te krijgen. Jaarlijks gaat 93% van de aangemelde kinderen naar de school van de eerste keus. Er is geen sprake van vooraanmeldingen en de beschikbare plaatsen op een school worden op basis van objectieve criteria verdeeld.’

Ook in Den Haag is de gemeente positief over de centrale aanmeldprocedure die daar in 2018 is ingevoerd. ‘We evalueren de procedure jaarlijks onder ouders. Over het algemeen zijn ze tevreden. Verbeterpunten zitten voornamelijk in de communicatie en de informatie. Vrij snel na de start hebben we een Ouder Servicedesk ingericht om vragen van ouders te kunnen beantwoorden. De tevredenheid wordt ook gevoed door de plaatsingsresultaten. Hier wordt 98% van de kinderen geplaatsd op de school van eerste, tweede of derde keuze.’

Het Kenniscentrum Gemengde Scholen is eveneens positief over het centraal aanmelden. Walraven: ‘Toelating, kansengelijkheid en segregatie vormen een taai probleem, waarvoor geen eenvoudige oplossing bestaat. Ondanks dat zien we centraal aanmelden als een stap voorwaarts.’ ◀